

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Gfv.VII.30.659/2016/9.

A tanács tagjai: Török Judit a tanács elnöke
 . Csőke Andrea előadó bíró
 . Farkas Attila bíró

A felperes: B.Bank Zrt.

A felperes jogi képviselője: Dr. Szabó János Ügyvédi Iroda

Az I. rendű alperes: V.

Az I. rendű alperes jogi képviselője: Dr. Zudor Mónika Csilla ügyvéd

A II. rendű alperes: K.Sz.

A II. rendű alperes jogi képviselője: Dr. Nagy Gabriella Ügyvédi Iroda

A III. rendű alperes: K.I.

A III. rendű alperes jogi képviselője: Dr. Zudor Mónika Csilla ügyvéd

A IV. rendű alperes: P.Z.

A IV. rendű alperes jogi képviselője: Dr. Szlamka Gergely ügyvéd

Az V. rendű alperes: V.

Az V. rendű alperes jogi képviselője: Dr. Nagy Gabriella Ügyvédi Iroda

A VI. rendű alperes: K.E.

A VI. rendű alperes jogi képviselője: Dr. Élő Gábor Ügyvédi Iroda

A per tárgya: szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a felperes

Az elsőfokú bíróság neve és az eljárás száma:
Budapest Környéki Törvényszék 6.G.40.492/2014/25.

A másodfokú bíróság neve és az eljárás száma:

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését hatályon kívül helyezi és kötelezi az alpereseket egyetemlegesen, hogy 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek 28.495.254 (huszonnyolcmillió-négyszázkilencvenötezer-kettőszázötvennégy) Ft-ot és ennek 2012. június 7-től 2013. július 1-ig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű, ezt követően a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatait, valamint 104.741,18 (száznégyszer-hétszáznegyvenegy egész tizennyolc század) CHF összeget.

Kötelezi az I-VI. rendű alpereseket egyetemlegesen, hogy 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek 17.620.000 (tizenhétmillió-hatszázhuszezer) Ft együttes első-, másodfokú perköltséget és felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes hitelintézet az I. r. alperes gazdasági társaság hitelezője és számlavezetője. Az I. r. alperes gazdasági társaság elsődlegesen nemzetközi áru fuvarozással és szállítmányozással foglalkozik.

A felperes az I. r. alperesnek nyújtott hitelei biztosítékként az I. r. alperes kizárólagos tulajdonában álló **sz.-i** ingatlanon 1. zálogjogi ranghelyen 360.000.000 Ft erejéig keretbiztosítéki jelzálogjoggal rendelkezett.

- [2] Az I. r. alperes 2011. október 21-én csődeljárás lefolytatását kérte, majd kérelmét visszavonta egy folyamatban volt felszámolási eljárásra tekintettel. 2011. november 7-én ismét benyújtott csődeljárás lefolytatása iránti kérelmére a Budapest Környéki Törvényszék 5.Cspk.13-2011-000012 számon 2011. november 24-én rendelte el a csődeljárást, vagyonfelügyelőként a **M. Zrt.-t** jelölte ki.

A vagyonfelügyelő a felperes forintban és devizában bejelentett hitelezői igényét nem vitatott, biztosított követelésként 203.416.108 Ft összegben vette nyilvántartásba.

- [3] 2011. október 19-én - a csődeljárás lefolytatása iránti kérelem első benyújtása előtt 2 nappal - az I. r. alperes keresetet nyújtott be a **B.E.** Kft.-vel szemben lízing szerződésekből eredő számadási kötelezettség megállapítása iránt. A keresetben tévesen került megjelölésre a Kft., mert az I. r. alperes a lízingszerződéseket a **B.L.** Zrt.-vel kötötte meg. A perben az I. r.

alperes kiterjesztette a keresetét a **B.L.** Zrt.-re is, ezért a Zrt. az I. r. alperes csődeljárásában részben vitatott igényrel rendelkező hitelezőként szavazhatott a csődegyezségről.

[4] A II. és III. r. alperesek házastársakként alapították meg az I. r. alperest, a II. r. alperes üzletrésznének névértéke 11.100.000 Ft, a III. r. alperesé 11.150.000 Ft volt. Mind a ketten önálló képviseleti jogosultsággal rendelkező ügyvezetők voltak. A II. és III. r. alperesek tagi kölcsönökkel finanszírozták az I. r. alperes működését.

a) A III. r. alperes 100.000.000 Ft összeget óvadékként letétbe helyezett az I. r. alperes mint kölcsönvevő és a felperes mint hitelező kölcsönszerződésének biztosítékeként a felperesnél. A II. és a III. r. alperes között 2007. december 6-án kölcsönszerződésnek nevezett megállapodás jött létre, mely szerint a II. r. alperes 2007. november 29-ig 50.500.000 Ft kölcsönt nyújtott a III. r. alperesnek az óvadék letétele érdekében. A III. r. alperes a kölcsön visszafizetését 2010. november 29-ig vállalta. Az I. r. alperes - a felek megállapodása alapján - készfizető kezességet vállalt a II. r. alperes felé a III. r. alperes tartozásáért.

b) Az I. r. alperes cégben a II. r. alperes tagsági jogviszonya és képviseleti jogosultsága 2011. október 5-én megszűnt. A II. és III. r. alperesek üzletrész adásvételi szerződést kötöttek, mely szerint a II. r. alperes a III. r. alperesnek eladta a 11.100.000 Ft névértékű üzletrészét. (A III. r. alperes 2011. október 5-től 2012. április 10-ig egyszemélyes tulajdonosa volt a vállalkozásnak.)

c) Az üzletrész adásvételi szerződésben tényként rögzítették, hogy a II. r. alperes a társaság tagjaként 70.000.000 Ft értékben tagi kölcsönt nyújtott az I. r. alperesnek, a kölcsön lejáratát 2012. október 31. napjában határozták meg.

d) A II. r. alperesnek az I. r. alperessel szemben osztalékkövetelése állt fenn az I. r. alperes gazdasági társaság 2/2011. (I.31.) számú taggyűlési határozata alapján, melynek összegét 2.180.000 Ft-ban határozták meg.

A II. rendű alperes és az I. r. alperes nevében a III. r. alperes, 2011. október 7-én megkötött keretbiztosítéki jelzálogszerződéssel az I. r. alperes kizárólagos tulajdonában álló **sz.-i** ingatlanra zálogjogot alapítottak a II. r. alperes javára 160.000.000 Ft erejéig 3. ranghelyen. A jelzálogszerződéssel az I. r. alperesnek nyújtott 70.000.000 Ft összegű tagi kölcsönt, a 2.180.000 Ft összegű osztalékkövetelést, valamint a III. r. alperes részére adott 50.500.000 Ft összegű kölcsönt és a vele szembeni 11.100.000 Ft összegű üzletrész vételár követelést biztosították.

A II. r. alperes igényét a vagyonfelügyelő az I. r. alperes csődeljárásában nem vitatott, biztosított követelésként 160.000.000 Ft összegben vette nyilvántartásba.

A csődeljárást lefolytató bíróság elutasította a felperes kifogásait, melyeket a II. r. alperes igényének a nyilvántartásba vétele ellen nyújtott be.

[5] A IV. r. alperes a II-III. r. alperesekkel baráti kapcsolatban áll. A III. r. alperes részére a IV. r. alperes több részletben - 2004-ben kétszer és 2008-ban - kölcsönt nyújtott, melyek 2009-ben, 2010-ben és 2011. április 11-én jártak le. A III. r. alperes - az I. r. alperes képviselőjében - 2011. október 13-án közjegyzői okiratba foglaltan a IV. r. alperes javára 2011. október 16-i teljesítési határidővel 70.000.000 Ft összegben tartozáselismerő nyilatkozatot tett, 3 napos fizetési határidőt vállalva. Ennek eredménytelen eltelte után a IV. r. alperes kérelmére végrehajtási záradék került kiállításra, majd egy napon belüli számlafoglalást követően a csődeljárásban a IV. r. alperes a 70.000.000 Ft követelés vonatkozásában nem vitatott, biztosított követeléssel rendelkező hitelezővé vált, egyéb követelését a nem biztosított osztályba sorolták.

[6] Az V. r. alperes gazdálkodó szervezet (betéti társaság) beltagja a II. r. alperes, kültagja 2011. október 5-ig a III. r. alperes volt, ez időponttól pedig a VI. r. alperes.

Az I. r. és V. r. alperes gazdasági társaságok között 2011. február 15-én létrejött megállapodásban az azonos családi érdekeltségbe tartozó két társaság kötelezettséget vállalt arra, hogy likviditásuk fenntartása érdekében forint- és eurókölcsönöket nyújtanak egymásnak. Az V. r. alperes az I. r. alperesnek több részletben összesen 8.632.765 Ft és 50.000 EUR kölcsönt nyújtott 2011. október 15-i lejáratra, melyet meghosszabbítottak. 2011. október 18-án közokiratba foglaltan az I. r. alperes tartozáselismerő nyilatkozatot tett az V. r. alperes felé, és vagyont terhelő keretbiztosítéki jelzálogszerződést kötöttek 30.000.000 Ft keretösszeg meghatározásával a követelés teljesítésének biztosítására, a zálogkötelezett I. r. alperes tulajdonában lévő vagyonra, amely második kielégítési ranghelyen került bejegyzésre a nyilvántartásba.

Az V. r. alperes hitelező igényét a vagyonfelügyelő 26.120.625 Ft összegben biztosított, nem vitatott követelésként vette nyilvántartásba.

[7] A VI. r. alperes baráti kapcsolatban állt a II. és III. r. alperesekkel, melynek keretében kölcsönösen nyújtottak egymásnak pénzügyi segítséget magánvagyonuk terhére. A VI. r. alperes 34.305.420 Ft összegű óvadékot nyújtott az I. r. alperes részére fedezet nélkül.

2011. október 13-án az I. r. alperes vagyont terhelő zálogjog alapítását engedélyezte a vagyonára a VI. r. alperes követelésének biztosítására az óvadéki szerződésből eredő helytállási kötelezettség esetre. A kielégítési összeget 120.000 EUR összegben jelölték meg. A szerződést közokiratba foglalták. A jogosult az óvadékból kielégítést keresett és a teljes összeget lehívta.

A VI. r. alperes követelését 34.305.420 Ft összegben biztosított, nem vitatott hitelezői igényként vette nyilvántartásba a vagyonfelügyelő, egyéb követelését nem biztosított igényként igazolta vissza.

[8] Az I. r. alperes csődeljárásában a biztosított hitelezői osztályban az összes szavazatszám 5375 volt, ezen belül a felperes 2034, a II. r. alperes 1600, a IV. r. alperes 700, az V. r. alperes 261, a VI. r. alperes 343 szavazattal rendelkezett. A felperes nem támogatta a csődegyezséget, míg a II., IV-VI. r. alperesek támogatták, a csődegyezés a többségi szavazattal létrejött. A csődegyezésben foglaltak szerint a biztosított hitelezők követelésük 81%-át elengedték, csak 19%-ban vállalta az adós a teljesítést.

[9] Az elsőfokú bíróság a csődegyezséget jóváhagyta, fellebbezés folytán a másodfokú bíróság a csődeljárást megszüntette, és a felszámolás az I. r. alperessel szemben megindult. A Kúria Gfv.X.30.127/2012/9. számú végzésével a jogerős végzést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság csődegyezséget jóváhagyó végzését helybenhagyta. Erre tekintettel a felszámolási eljárást az elsőfokú bíróság megszüntette.

A felperes keresete, az alperesek ellenkérelme

[10] A megismételt eljárásban a felperes leszállított keresetében kérte, a bíróság kötelezze az alpereseket egyetemlegesen arra, hogy fizessenek meg a felperesnek kártérítés jogcímén 28.495.254 Ft-ot és ennek 2012.június 7-től az rPtk. 301/A. § (1)-(2) bekezdése szerinti késedelmi kamatait, valamint 104.741,18 CHF összeget. Kérte az I-III. r. alpereseket kötelezni annak tűrésére, hogy a II. r. alperes javára szóló keretbiztosítéki zálogszerződés jóerkölcsebe ütközése miatti semmissége jogkövetkezményeként a bíróság keresse meg a földhivatalt a keretbiztosítéki jelzálogjog törlése iránt.

A kárigény összegét abban a vagyoni veszteségben jelölte meg, amelyet a csődeljárást lezáró kényszeregyezséggel szenvedett el. Az egyéb módon (óvadékból) megtérült követelését az igényéből leszámította. Állította, hogy a II., IV-VI. r. alperes hitelezők a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 200. § (2) bekezdésében szabályozott jóerkölcsebe ütköző, ezért semmis szerződésekkel érték el, hogy a csődeljárásban a felperessel azonos biztosított és nem vitatott követeléssel rendelkező hitelezői körbe kerültek. Többségi szavazatukkal a perbeli semmis szerződések eredményeként érték el, hogy az I. r. alperes a vele szemben támasztott felperesi követelés 81%-ától megszabadult.

Semmisnek állította az I-II. r. alperes között 2011. október 7-én létrejött jelzálogszerződést, az I. r. alperesnek a IV. r. alperes részére tett tartozáselismerő nyilatkozatát, az V. és VI. r. alperes javára kötött vagyont terhelő zálogjogot alapító zálogszerződést, arra hivatkozva, hogy azok mind a felperes leszavazását célozták.

[11] Az alperesek kérték a kereset elutasítását. Álláspontjuk szerint valós ügyletek biztosítására szolgáló szerződések jóerkölcsbe ütközése az adott ügyben nem állapítható meg. A II. r. alperes állította, hogy az ügyletek megkötésére azért került sor, mert az adott időszakban felmerült benne a válás gondolata, és anyagilag biztosítani kívánta magát. Ezért értékesítette az I. r. alperesben meglévő üzletrészét a III. r. alperes részére, illetve a III. r. alperesnek ezért szűnt meg a kültagsága az V. r. alperes betéti társaságban - amelyben a II. r. alperes volt a beltag - és vált a VI. r. alperes kültaggá. A VI. r. alperest tájékoztatta az I. r. alperes anyagi nehézségeiről. A IV. r. alperes azt állította, hogy a kölcsönszerződések alapján fennálló tartozáselismerés közjegyzői okiratba foglalására, és a végrehajtási eljárás kezdeményezésére azért éppen az adott időszakban került sor, mert akkor értesült arról, hogy a II. r. alperes a III. r. alperes részére értékesítette az üzletrészét, amelyet pedig korábban ő kívánt megszerezni.

Az első- és másodfokú bíróság határozata

[12] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Az ítélet indokolásában megállapította, hogy nem vitásan a biztosított hitelezői körben a csődegyezség létrehozása az alperesi többségi támogató szavazatokkal vált lehetővé. A felperes kára a kényszeregyezség miatt elszenvedett vagyонvesztésben nyilvánult meg.

Az rPtk. 200. § (2) bekezdése alkalmazása körében kifejtette, hogy a követelés jelzálogjoggal biztosítása önmagában jóerkölcsöt nem sérthet meg még abban az esetben sem, ha a hitelező a korábban megkötött szerződések biztosítására azzal a céllal követel és nyer el biztosítékot, hogy egy esetleges jövőbeni csőd- vagy felszámolási eljárásában a hitelezői igényét kedvezőbb módon tudja érvényesíteni.

A felperes nem vitatta az alperesi kölcsönügyletek tényét, jogszerűségét, és azt sem, hogy mögöttük valós pénzmozgás volt, továbbá nem vitatta a kölcsönök célját sem. A keresettel támadott jognyilatkozatok jóerkölcsbe ütközés miatti semmissége kizárólag akkor állapítható meg, ha a felperes bizonyítja, hogy az alperesek akarategységben, kifejezetten a felperes biztosított hitelezői igénye érvényesíthetőségének akadályozására, a felperesnek vagyoni veszteséget okozó célzattal működtek együtt a biztosított hitelezői minőségüket megalapozó közokiratba foglalt szerződések létrehozásában, a jognyilatkozatok megtételében.

Álláspontja szerint ennek bizonyítása nem vezetett eredményre. A szerződéskötések pillanatában a csődeljárás kimenetele nem volt prognosztizálható, nem volt megjósolható, hogy a különböző hitelezői kategóriákba tartozó hitelezők összessége megállapodásra fog jutni a törvény feltételei szerint. Jóllehet a II. és IV. r. hitelezők a III. r. alperes részére nyújtottak kölcsönt, amit az I. r. alperes vagyonával biztosítottak, releváns tényként értékelte,

hogyan a hitelezők tudták, a III. r. alperes a kölcsönt az I. r. alperes érdekében használta fel. Mivel az I. r. alperes zálogkötelezett kötelezettségvállalása olyan vagyoni követelések teljesítésére irányult, amelyek kétséget kizáróan az I. r. alperes vagyonát növelték, a vagyona terhére tett zálogkötelezett kötelezettségvállalása nem értékelhető jóerkölcsbe ütközőnek.

[13] A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az indokolásban - hivatkozva az rPtk. 200. § (1) és (2) bekezdésére - kifejtette, a szerződések és nyilatkozatok érvénytelensége körében ügydöntő jelentősége van annak, hogy a biztosítani kívánt alperesi követelések valósak voltak.

Kiemelte, hogy jóerkölcsbe ütközőnek minősül az a szerződés, amelyet jogszabály ugyan nem tilt, de az azzal elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege, vagy az ellenszolgáltatás felajánlása, illetve a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat nyilvánvalóan sérti, ezért az általános társadalmi megítélés is egyértelműen tisztességtelennek minősíti. A felperes keresetével támadott szerződések körében nem állapítható meg a fenti többlettényállási elem, amely alapján a szerződések egyértelmű tisztességtelensége megállapítható lenne.

Nem ütközik nyilvánvalóan jóerkölcsbe az a megállapodás, amely alapján a felpereshez hasonlóan kölcsönt folyósító szerződéses partner biztosítékot keres és a felperessel azonos feltételek szerinti kielégítési osztályban azonos mértékben kielégítéshez jut a csődeljárás során. Nincs olyan tényállási elem a támadott szerződéseknel, amely alapján azok jóerkölcsbe ütközését meg lehetne állapítani.

Miután hiányzik a jogellenesség eleme a kárigény körében, ezért a felperes kártérítési igénye nem vezethetett eredményre.

Felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[14] A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte - tartalma szerint - a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával az alperesek egyetemleges kötelezését 28.495.254 Ft tőke és a tőke után 2012. június 7-től az rPtk. 301/A. § (1)-(2) bekezdései szerinti késedelmi kamat, továbbá 104.741,18 CHF tőke, valamint a perköltség megfizetésére.

Állította az rPtk. 200. §-ának, a Pp. 221. §-ának és 254. §-ának a megsértését, valamint az ítélet megalapozatlanságát, tartalmilag a bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdését sértő okszerűtlen értékelését.

A kérelme indokolásában előadta, a szerződés jóerkölcsbe ütköző volta akkor állapítható meg, ha az elérni kívánt cél nyilvánvalóan sérti az általánosan elfogadott társadalmi normákat. Hangsúlyozta, hogy a perbeli szerződések jóerkölcsbe ütközését csak úgy lehet megítélni, ha

- az alperesek közötti személyes kapcsolatokat,

- az általuk a csődeljárás előtt és a közzétételt követően tanúsított magatartásokat, valamint
- a szerződések valamennyi hitelezői igényre vonatkozó hatását vizsgálja a bíróság. Hangsúlyozta, hogy az I. r. alperes a II. és III. r. alperesek tulajdonában volt, a II-III. r. alperesek közös háztartásban éltek és élnek. A IV. r. alperes közeli barátja volt a II. és III. r. alpereseknek, s úgy nyújtott 70.000.000 Ft kölcsönt részükre, hogy azt évekig nem hajtotta be. Az V. r. alperes betéti társaság beltagja a II. r. alperes, kültagja a III. r. alperes házastársak voltak, majd kültaggá az a VI. r. alperes vált, aki közeli barátnője a II. r. alperesnek, és aki fedezet nélkül biztosított majdnem 35.000.000 Ft-ot az I. r. alperes részére. Álláspontja szerint az alperesek közötti erős bizalmi alapú baráti kapcsolat tette lehetővé, hogy a támadott biztosítéki szerződések megkötésével létrehozott kényszeregyezséggel saját anyagi érdekeiket érvényesítsék.

A támadott szerződések célja az volt, hogy a felperes hitelező rovására létrehozzák a kényszeregyezséget. Kérte e körben figyelembe venni a fellebbezésében előadottakat. Utalt arra is, hogy jóerkölcsebe ütközőnek tekintendő a III. r. alperessel szembeni magánkövetelések I. r. alperes vagyonából való kielégítése, illetve az a szándék, hogy biztosított hitelezővé válva magasabb kielégítésben részesüljenek. Hivatkozott a Cstv. 40. §-ban található megtámadási okokra, melyek csődeljárás során való megsértése sérti az általánosan elfogadott társadalmi normákat. Többlettényállási elemként állította, hogy a kereseti tényállás túlmutat a felperesi kártérítési igényeken és valamennyi csődeljárásra, illetve az azokban érvényesített hitelezői igényekre is kihat. Ha az alperesek által a csődeljárást megelőzően alkalmazott hitelezői, illetve biztosított hitelezői státuszt eredményező szerződéskötések nem ütköznek jóerkölcsebe és nem minősülnek semmis szerződéseknek, úgy néhány nappal a csődeljárás megindítása előtt, a nem az adósságot terhelő tartozások elismerésével, biztosítatlan követelésekre biztosítéki szerződések megkötésével és az ezen hitelezőkkel történő együttműködéssel bármely adós bármely csődeljárásban a szerződő feleknek megfelelő tartalmú kényszeregyezséget hozhat létre. Ezen manipulált egyezségek létrehozása ellen a Cstv. nem nyújt védelmet.

[15] Az I. és III. r. alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben kérték a jogerős ítélet hatályában való fenntartását. Kiemelték, hogy a jóerkölcsebe ütközésnek a szerződéskötés időpontjában kell fennállnia, azonban az I. r. alperes nem állt csődeljárás alatt a szerződéskötések időpontjában, az alperesek nem láthatták előre, hogy szerződéskötésük milyen eredménnyel jár, és azt sem, hogy a csődeljárás milyen eredménnyel zárul.

[16] A IV. r. alperes kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását. Álláspontja szerint a felperes felülvizsgálati kérelme a felülmérlegelés tilalmába ütközik, alaptalan a felperes Cstv. 40. §-ára történt hivatkozása, a többlettényállási elemként

megjelöltek alaptalanok és alkalmatlanok a jogerős ítélet megváltoztatására.

- [17] A VI. r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását. Álláspontja szerint a felperes a tényállás felülmérlegelését kívánja elérni. Hivatkozott arra is, hogy értelmezhetetlen a felperes Cstv. 40. §-ra való hivatkozása.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [18] A Kúria a jogerős ítéletet kizárólag a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján. Ekként a felülvizsgálati eljárásnak nem volt tárgya a jogerős másodfokú ítéletnek az I., II., III. r. alperes tűrésre kötelezése iránti kereseti kérelmet elutasító rendelkezése.
- [19] A felülvizsgálati kérelem túlnyomó részben, az alábbiak szerint alapos.
- [20] Az eljárásban az nem volt vitás, hogy az II. és IV-VI. r. alperesek valóban rendelkeztek követeléssel részben az I. r. alperessel, részben pedig a III. r. alperessel szemben. Az sem volt vitás, hogy a III. r. alperes a számára adott kölcsönöket az I. r. alperes érdekében használta fel.
- [21] A Kúria egyetért a másodfokú bírósággal abban, hogy nem ütközik nyilvánvalóan jóerkölcsbe az a megállapodás, amely alapján a felpereshez hasonlóan kölcsönt folyósító szerződéses partner biztosítékot keres és a felperessel azonos kielégítési osztályban felperessel azonos mértékben kielégítéshez jut a csődeljárás során. A perben azonban abban a kérdésben kellett állást foglalni, az adott esetben a biztosítéknyújtások vonatkozásában megállapítható-e, hogy az alperesek akarategységben, kifejezetten a felperes már korábban biztosított hitelezői igénye érvényesítése akadályozására, a felperesnek vagyoni veszteséget okozó célzattal működtek együtt a biztosított hitelezői minőségüket megalapozó közokiratba foglalt szerződések létrehozásában, a jognyilatkozatok megtételében.
- [22] A Kúria nem ért egyet a jogerős ítéletben foglalt azzal a megállapítással, hogy előre nem volt kiszámítható, a különböző hitelezői kategóriákba tartozó hitelezők összessége megállapodásra fog-e jutni a törvény feltételei szerint. Egy gazdálkodó szervezet köteles nyilvántartást vezetni a kötelezettségeiről. Amikor tehát a csődeljárást előkészíti - felméri, hogy érdemes-e csődkérelmet benyújtania, lesz-e annyi támogató hitelezője, hogy a törvény szerinti szavazati többséget megszerezze -, akkor tudnia kell, hogy mely hitelezőknek és mekkora összeggel tartozik. Az erről szóló kimutatást egyébként csatolnia is kell a csődeljárás lefolytatása iránti kérelméhez [Cstv. 8. § (2) bekezdés f) pont]. Figyelemmel arra, hogy a csődeljárásban csak biztosított és nem biztosított hitelezői osztályt kell képezni, a lehetséges hitelezők követelésének összegét, azok besorolását nagy valószínűséggel meg lehet állapítani. Ha az adós abból indul ki, hogy valamennyi hitelezője bejelenti a teljes követelését, akkor egyértelműen meg

tudja határozni, hogy kik és milyen szavazati joggal kerülnek egy-egy osztályba.

[23] A csődeljárásra vonatkozó szabályok [Cstv. 12. § (4) bekezdés] egyértelműen kimondják, hogy nem lehet vitatott követelésként nyilvántartásba venni a közokiratba foglalt hitelezői követelést (Pp. 195. §), ide nem értve, ha annak megfizetése részben vagy egészben már megtörtént. E rendelkezés alapján sincs jogi lehetőség arra, hogy az adós közreműködése-részvétele nélkül létrejött közokiratba foglalt hitelezői követelés (például egy közjegyzői okiratba foglalt hitelezői nyilatkozat) olyan következménnyel járna a csődeljárásban, hogy a követelés nem vitatottá válik. Ha azonban az adós tesz tartozáselismerő nyilatkozatot, vagy a felek közjegyzői okiratba foglalják a szerződésüket, illetve az adós a vagyont terhelő zálogjog feljegyzését teszi lehetővé a hitelezője részére, az ilyen módon létrejött közokiratoknak olyan hatása van a csődeljárásra, hogy a vagyonfelügyelő az ilyen közokiratba foglalt követeléseket már nem vitathatja.

[24] Ebből következően - a jogerős ítéletben elfoglalt állásponttal ellentétben - teljes mértékben kiszámítható, hogy a legrosszabb esetben (ha valamennyi hitelező a teljes igényét érvényesíti) milyen összegű hitelezői igényt kell figyelembe venni, és az adós azt is fel tudja mérni, hogy előre láthatólag melyik hitelező hogyan fog szavazni. A biztosított hitelezők - amennyiben a biztosítékuk értéke a követelésüket fedezi - nyilvánvalóan nem járulnak hozzá ahhoz, hogy a tőkekövetelésüket csökkentsék, ugyanakkor azok a hitelezők, akik a felszámolási eljárásban már nem jutnának semmilyen kielégítéshez, a csődeljárásban nagy valószínűséggel elfogadnak bármilyen kis mértékű kielégítést. (Ettől csak akkor valószínűsíthető eltérés, ha személyes ellentétek vagy személyi összefonódások vannak a felek, illetve képviselőik között.) Mindebből következően téves az a jogerős ítéletben kifejtett álláspont, hogy nem lehet előre kiszámítani, valószínűsíteni a csődeljárás eredményét.

[25] A Kúria álláspontja szerint az I. r. alperes vezetőjeként a III. r. alperes a csődkérelem benyújtása előtt szükségszerűen felmérte a csődeljárás lehetséges eredményét. Ezért került sor arra, hogy 2011. október 21-e, a csődkérelem első benyújtása előtti két hétben, egyrészt megindította a peres eljárást 2011. október 19-én számadási kötelezettség megállapítása iránt, amellyel a jogosult hitelező követelését részben vitatottá tette, s amelynek eredményeként a csődeljárásban e hitelezője szavazati joggal a vitatott részre vonatkozóan nem rendelkezhetett.

[26] A biztosított hitelezői osztályban az I. r. alperes adós a II.-VI. r. alperessel együttműködve a felperessel szemben a következő módon biztosították a többségi szavazatot:

a.) 2011. október 5-én a II. r. alperes eladta az I. r. alperes-adós társaságban levő üzletrészt a férjének, a III. r. alperesnek, ugyanakkor a III. r. alperes megszüntette a kültagságát az V. r. alperes betéti társaságban, amelyben addig a feleségével együtt

voltak tagok. E jogcselekmények után az akkori joggyakorlat szerint a II. r. alperes saját személyében, illetve az általa képviselt V. r. alperes betéti társaság már nem estek a Cstv. 12. § (2) bekezdés bc) pontjában foglalt, a szavazatszámot korlátozó rendelkezések hatálya alá, ezért szavazatukat nem kellett negyedelni [Cstv. 18. § (5) bekezdés].

b.) 2011. október 7-én az I. r. alperes képviseletében a III. r. alperes és a II. r. alperes keretbiztosítéki jelzálogszerződést kötöttek a II. r. alperes javára 160.000.000 Ft összegben és azt be is jegyeztették az ingatlan-nyilvántartásba, soron kívül, 2011. október 18-i hatállyal.

c.) 2011. október 13-án a III. r. alperes az I. r. alperes képviseletében - a 7 évvel, illetve 3 évvel korábban a III. r. alperes javára adott kölcsönöket elismerve - közjegyzői okiratba foglaltan a IV. r. alperes javára 2011. október 16-i teljesítési határidővel - azaz 3 napos fizetési határidőt vállalva - 70.000.000 Ft összegben tartozáselismerő nyilatkozatot tett. Ennek eredménytelen eltelte után a IV. r. alperes kérelmére végrehajtási záradék került kiállításra, majd egy napon belül az I. r. alperes számláján a foglalás megtörtént. Ez úgy volt elérhető, hogy a végrehajtási záradékkal ellátott okiratot a IV. r. alperes személyesen vitte el a végrehajtóhoz (IV. r. alperes személyes előadása 18. sorszámú jegyzőkönyv 8. oldal).

d.) 2011. október 13-án a III. r. alperes az I. r. alperes képviseletében, a VI. r. alperes óvadéki szerződésből eredő helytállási kötelezettsége esetére, a VI. r. alperes követelésének biztosítására, vagyont terhelő zálogjog alapítását engedélyezte az I. r. alperes vagyonára és e szerződést közokiratba foglalták.

e.) 2011. október 18-án közokiratba foglaltan a III. r. alperes az I. r. alperes képviseletében tartozáselismerő nyilatkozatot tett a II. r. alperes által képviselt V. r. alperes betéti társaság felé, melyet szintén közokiratba foglaltak, továbbá vagyont terhelő keretbiztosítéki jelzálogszerződés jött létre a felek között a teljes követelés kielégítésének biztosítására a zálogkötelezett I. r. alperes tulajdonában levő vagyonra, második kielégítési ranghelyen.

A b)-e) pontokban foglalt szerződések eredményeképpen a korábban nem biztosított hitelezői igények biztosítottá váltak, közokiratba foglalásuk eredményeként pedig a vagyonfelügyelő által nem vitathatóvá.

[27] Mindezek a szerződések és jognyilatkozatok arra szolgáltak, hogy az I. r. alperes csődeljárásának megindítása előtt a III. r. alperes mint az I. r. alperes képviselője biztosítsa az I. r. alperes akaratának megfelelő megállapodáshoz a szavazatok többségét a biztosított hitelezői osztályban. A II., IV., VI. r. alperesek személyes meghallgatásuk során arra hivatkoztak, hogy meghallva az I. r. alperessel kapcsolatos csődeljárás megindításának lehetőségét, a saját követelésüket akarták biztosítani a végrehajtási eljárásokkal, illetve zálogjogokkal. Ezek az állítások

azonban azért nem fogadhatóak el, mert a csődeljárásban a II., IV-VI. r. hitelezők a saját érdekeikkel ellentétben, az eredeti követelésük 19%-ának teljesítésére tett csődegyezségi ajánlat elfogadásával valójában ötödölték a saját követelésüket. Ha valóban az a szándék vezette volna őket, hogy a saját követelésüket biztosítsák az adóssal szemben, akkor biztosított hitelezőként jó helyzetbe kerültek volna, mert amennyiben az I. r. alperes adós nem megfelelő egyezségi javaslatot terjeszt elő, a felszámolási eljárásban a zálogtárgy értéke erejéig biztosított hitelezőként kielégítést kaphattak volna az adós vagyonából.

[28] A hitelezőknek természetesen van mérlegelési joguk a csődeljárásban: elfogadják-e az adós egyezségi javaslatát, mert az adós fennmaradása számukra nagyobb haszonnal jár, más érdekeik miatt hasznosabb számukra, mint a felszámolása; vagy el is utasíthatják az egyezségi javaslatot akkor, ha az nem megfelelő. Önmagában az, hogy a II. r., IV.-VI. r. alperesek hitelezőként elfogadták az adós egyezségi javaslatát, nem jogszabálysértő.

[29] Ezzel szemben a perbeli bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelő összefüggő értékeléséből - a Kúria álláspontja szerint - csak az a következtetés vonható le, hogy mivel a II. r. és a IV-VI. r. alperesek a csődkérelem benyújtása előtt két héttel létrehozott privilegizált pozícióikat nem a saját érdekükben használták fel, hanem ezzel biztosították az adós továbbélését oly módon, hogy a saját nem vitatott, biztosított követelésük négyötödéről lemondtak, az alperesek egymással akarategységben, kifejezetten a felperes biztosított hitelezői igénye érvényesíthetőségének akadályozására, a felperesnek vagyoni veszteséget okozó célzattal működtek együtt a biztosított hitelezői minőségüket megalapozó közokiratba foglalt szerződések létrehozásában, a jognyilatkozatok megtételében. Ez a kimutatható célzat megvalósítja azt a többlet tényállási elemet, amely alapján a támadott szerződések tisztességtelensége, ekként jóerkölcsbe ütközése megállapítható.

[30] A kifejtett okokból a bíróság jogerős ítéletében tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem állapítható meg a támadott szerződések jóerkölcsbe ütközése, a határozat a Pp. 206. § (1) bekezdésébe és az rPtk. 200. § (2) bekezdésébe ütközik.

[31] A perben az nem volt vitatott, hogy a csődegyezés létrejöttével a felperest az általa a leszállított keresetében megjelölt összegű károsodás érte. A Kúria a már kifejtett okokból megállapította a kár és az alperesek előbbieken részletezett jogellenes magatartása közötti okozati összefüggést is.

[32] A Kúria mindezen indokokra tekintettel a felülvizsgálattal támadott részében a jogszabálysértő jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján eljárva az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva egyetemlegesen kötelezte az alpereseket az általuk felperesnek okozott kár megfizetésére. A kamatfizetésre vonatkozó rendelkezés - a felperes által

megjelöltektől eltérően - az rPtk. 301. § (1) bekezdésén alapul, figyelemmel arra, hogy az rPtk. 301/A. §-a szerződésen kívül okozott kár megtérítése iránti követelés esetén nem alkalmazható.

Záró rész

[33] A felperes felülvizsgálati kérelme alapos volt, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperesek kötelesek megfizetni a felperes első- és másodfokú eljárással, valamint a felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségét, amely a felperes jogi képviselőjével felmerült ÁFA-t is magában foglaló 7.620.000 Ft együttes ügyvédi munkadíjból és a lerótt 10.000.000 Ft (1.500.000 Ft kereseti, 2x2.500.000 Ft fellebbezési, 3.500.000 Ft felülvizsgálati) eljárási illetékből áll. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a)-b) pontja, (5)-(6) bekezdése, és a 4/A. § (1) bekezdése alapján állapította meg, figyelemmel az elvégzett ügyvédi tevékenységre is.

[34] A Kúria tárgyaláson hozta meg ítéletét.

, 2017. február 28.

Dr. Török Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Csőke Andrea s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró

A kiadmány hitelélül: